

Poslovanje preduzeća u Crnoj Gori u 2015.godini

UVOD

Zavod za statistiku Crne Gore – MONSTAT je u cilju harmonizacije sa međunarodnim standardima i evropskim statističkim sistemom nastavio rad na praćenju, prikupljanju i objavljivanju podataka o tržišnoj ekonomiji koji su međunarodno uporedivi.

Sprovođenje strukturne biznis statistike je u skladu sa Regulativom Evropske Komisije br.295/2008 (Regulation (EC) no. 295/2008 of the European Parliament and of the Council), kojom je uspostavljen jedinstveni okvir za prikupljanje, obradu i publikovanje podataka o aktivnostima preduzeća.

Obračun pokazatelja poslovanja je baziran na podacima dobijenim iz: finansijskih izvještaja preduzeća, podataka iz istraživanja investicija (INV-01), kao i podataka koji su raspoloživi iz biznis registra, za mala, srednja i velika preduzeća.

U skladu sa evropskim standardima, Zavod za statistiku Crne Gore – MONSTAT je pripremio publikaciju „Poslovanje preduzeća u Crnoj Gori u 2015. godini“.

Publikacija sadrži metodološka objašnjenja o statističkim pokazateljima koji omogućavaju pravilno i lakše korišćenje prikazanih podataka, kao i glavne pokazatelje crnogorskog biznisa i to prema različitim aktivnostima i klasama privrednih subjekata.

Sastoji se od dva poglavlja, od kojih su u prvom poglavlju navedena metodološka objašnjenja, dok se drugo poglavlje odnosi na elemente koji su bitni za strukturnu analizu biznisa u ekonomiji, počevši od vrijednosti proizvodnje, troškova, prometa, investicija privrednih subjekata u Crnoj Gori, itd.

Sadržaj:

1	Metodološka objašnjenja.....	4
1.1	Cilj i svrha istraživanja	4
1.2	Pravni osnov.....	4
1.3	Obuhvat istraživanja	4
1.4	Izvori prikupljanja podataka	6
2	Osnovne ekonomske kategorije.....	7
2.1	Bruto vrijednost proizvodnje, međufazna potrošnja i bruto dodata vrijednost	7
2.2	Promet.....	12
2.3	Troškovi.....	14
2.4	Investicije.....	17

Lista tabela

<i>Tabela 1 Posmatrani sektori djelatnosti, KD 2010</i>	5
<i>Tabela 2 Bruto vrijednost proizvodnje, međufazna potrošnja i bruto dodata vrijednost prema sektorima, u hilj. EUR, u 2015.godin</i>	7
<i>Tabela 3 Bruto vrijednost proizvodnje, međufazna potrošnja i bruto dodata vrijednost prema klasi preduzeća, u hilj. EUR</i>	9
<i>Tabela 4 Promet preduzeća prema klasifikaciji djelatnosti KD 2010 na nivou sektora,</i>	12
<i>Tabela 5 Promet sektora "Industrije", "Građevinarstva", "Trgovine" i "Usluga" prema klasi preduzeća, prema broju zaposlenih radnika, u hilj. EUR</i>	13
<i>Tabela 6 Nabavka dobara i usluga i troškovi materijala, prema sektorima, u hilj. EUR</i>	14
<i>Tabela 7 Investicije u izgradnju zgrada i drugih građevinskih objekata, investicije u mašine i opremu i druga tehnička sredstva, u hilj. EUR</i>	17

Lista grafika:

<i>Grafik 1 Učešće međufazne potrošnje i bruto dodate vrijednosti u bruto vrijednosti proizvodnje, u %</i>	8
<i>Grafik 2 Učešće bruto dodate vrijednosti prema djelatnostima u ukupnoj bruto dodatoj vrijednosti, u %</i>	9
<i>Grafik 3 Učešća bruto vrijednosti proizvodnje, međufazne potrošnje, bruto dodate vrijednosti u ukupnoj vrijednosti, prema klasi preduzeća za sektore "Trgovine na veliko i trgovine na malo i popravka motornih vozila i motocikala" i "Građevinarstvo", u %</i>	10
<i>Grafik 4 Učešća bruto vrijednosti proizvodnje, međufazne potrošnje, bruto dodate vrijednosti u ukupnoj vrijednosti prema klasi preduzeća za sektor "Industrije", u %</i>	11
<i>Grafik 5 Učešća vrijednosti prometa posmatranih sektora u ukupnom prometu, prema klasi preduzeća, u %</i>	13
<i>Grafik 6 Učešće ukupne nabavke dobara i usluga u ukupnom prometu prema djelatnostima, u %</i>	15
<i>Grafik 7 Učešće troškova zarada, naknada zarada i ostalih ličnih rashoda u ukupnoj vrijednosti posmatranih sektora, prema klasi preduzeća prema broju zaposlenih radnika, u hilj. EUR</i>	15
<i>Grafik 8 Investicije u nova i polovna osnovna sredstva, prema klasi preduzeća, u %</i>	18

1 Metodološka objašnjenja

1.1 Cilj i svrha istraživanja

Cilj istraživanja "Strukturalna poslovna statistika" (SBS 01) je da opiše ekonomiju kroz posmatranje institucionalnih jedinica uključenih u stvaranje ekonomske aktivnosti.

Svrha istraživanja je obezbijediti indikatore koji su potrebni za analizu strukture djelatnosti privrednih subjekata, strukturu inputa i outputa u proizvodnom procesu, poslovnog uspjeha i konkurentnosti ekonomskih subjekata na određenom nivou djelatnosti.

1.2 Pravni osnov

Pravni osnov za sprovođenje statističkog istraživanja je Zakon o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike ("Sl. list Crne Gore", br. 18/12), kao i Regulativa Evropske Komisije br. 295/2008.

Regulativa Evropske Komisije br. 295/2008 je pravna osnova kojom se definiše metodologija prikupljanja, obračunavanja, provjeravanja i objavljivanja podataka o poslovanju privrednih subjekata.

Ostale pravne osnove kojima se dopunjuje i/ili mijenja metodološki okvir propisan Regulativom Evropske Komisije br. 295/2008 su:

- Regulativa Evropske Komisije br. 250/2009 kojom se definišu varijable koje se prikupljaju ovim istraživanjem, tehnički format koji se mora poštovati pri prenosu podataka kao i izvještavanje prema klasifikaciji djelatnosti (NACE Rev 2).
- Regulativa Evropske Komisije br. 251/2009 dopunjuje Regulativu Evropske Komisije br. 295/2008 u dijelu niza podataka koji se moraju proizvoditi za strukturalnu poslovnu statistiku.
- Regulativa Evropske Komisije br. 275/2010 definiše kriterijume za procjenu kvaliteta ovog istraživanja.

1.3 Obuhvat istraživanja

U skladu sa metodologijom, koja se koristi za sprovođenje ovog istraživanja, obuhvataju se svi privredni subjekti koji su registrovani u skladu sa klasifikacijom djelatnosti KD2010¹, u sektore:

¹ Klasifikacija djelatnosti KD 2010 je usklađena sa Klasifikacijom ekonomskih djelatnosti Evropske zajednice (NACE Rev.2).

Tabela 1 Posmatrani sektori djelatnosti, KD 2010

Sektor	Klasifikacija djelatnosti	Oblast
B	Vađenje rude i kamena	05-09
C	Prerađivačka industrija	10-33
D	Snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	35
E	Snabdijevanje vodom, upravljanje otpadnim vodama, kontrolisanje procesa uklanjanja otpada i slične aktivnosti	36-39
F	Građevinarstvo	41-43
G	Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikala	45-47
H	Saobraćaj i skladištenje	49-53
I	Usluge smještaja i ishrane	55-56
J	Informisanje i komunikacije	58-63
L	Posovanje nekretninama	68
M	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	69-75
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	77-82
P	Obrazovanje	85
Q	Zdravstvo i socijalna zaštita	86-88
R	Umjetnost, zabava i rekreacija	90-93
S	Ostale uslužne djelatnosti	94-96

Sledeći sektori prema klasifikaciji djelatnosti KD 2010 nijesu obuhvaćeni ovim istraživanjem:

- *Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo – sektor A*
- *Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja – sektor K*
- *Državna uprava i odbrana, obavezno socijalno osiguranje – sektor O*
- *Djelatnosti domaćinstava kao poslodavca, djelatnost domaćinstva koja proizvode robu i usluge za sopstvene potrebe – sektor T*
- *Djelatnosti eksteritorijalnih organizacija i tijela – sektor U.*

Pored privrednih subjekata koji su registrovani u pomenutim ne-obuhvaćenim sektorima djelatnosti, ne obuhvataju se i oblici udruživanja kao što su zadruga, društvena preduzeća, udruženja građana, društvene i političke organizacije i preduzetnici.

Broj privrednih subjekata odnosi se na broj registrovanih privrednih subjekata korigovan u skladu sa zahtjevima Regulative 295/2008, na način da se uključuju svi privredni subjekti koji su aktivni, koji su imali promet i zaposlene u toku referentnog perioda.

Privredni subjekti prema veličini klasifikovani su na tri klase, i to prema broju zaposlenih radnika na:

- *Mala – 0 do 49 zaposlenih radnika;*
- *Srednja – 50 do 249 zaposlenih radnika i*
- *Velika – preko 250 zaposlenih radnika.*

U Crnoj Gori broj privrednih subjekata koji se prati istraživanjem “Strukturne biznis statistike”, u 2015.godini je bio najveći u sektoru “Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikala”.

1.4 Izvori prikupljanja podataka

Podaci koji se prikazuju u ovoj publikaciji su kompilirani iz raspoloživih izvora podataka.

Administrativni izvori podataka su finansijski izvještaji privrednih subjekata i statistički aneks (Poreska uprava Crne Gore).

Ostali izvori su statistička istraživanja MONSTAT - a:

- *investicije,*
- *kratkoročne statistike, i*
- *raspoloživi podaci iz Biznis registra.*

2 Osnovne ekonomske kategorije

2.1 Bruto vrijednost proizvodnje, međufazna potrošnja i bruto dodata vrijednost

Bruto vrijednost proizvodnje se definiše kao tržišna vrijednost svih proizvedenih roba i usluga na nivou nacionalne ekonomije. Bruto vrijednost proizvodnje mjeri stvarno proizvedenu količinu dobara i usluga, zasnovanu na prodaji, uključujući promjene u zalihama dobara i usluga, kao i njihovu preprodaju.

Međufazna potrošnja vrednuje se u nabavnim cijenama i predstavlja vrijednost proizvoda i usluga koji se transformišu, koriste ili troše u procesu proizvodnje.

Bruto dodata vrijednost predstavlja razliku između bruto vrijednosti proizvodnje i međufazne potrošnje.

U tabeli 2 su prikazane kategorije: bruto vrijednost proizvodnje, međufazna potrošnja i bruto dodata vrijednost prema djelatnostima koje su obuhvaćene ovim istraživanjem u skladu sa klasifikacijom djelatnosti KD 2010, u hilj. EUR.

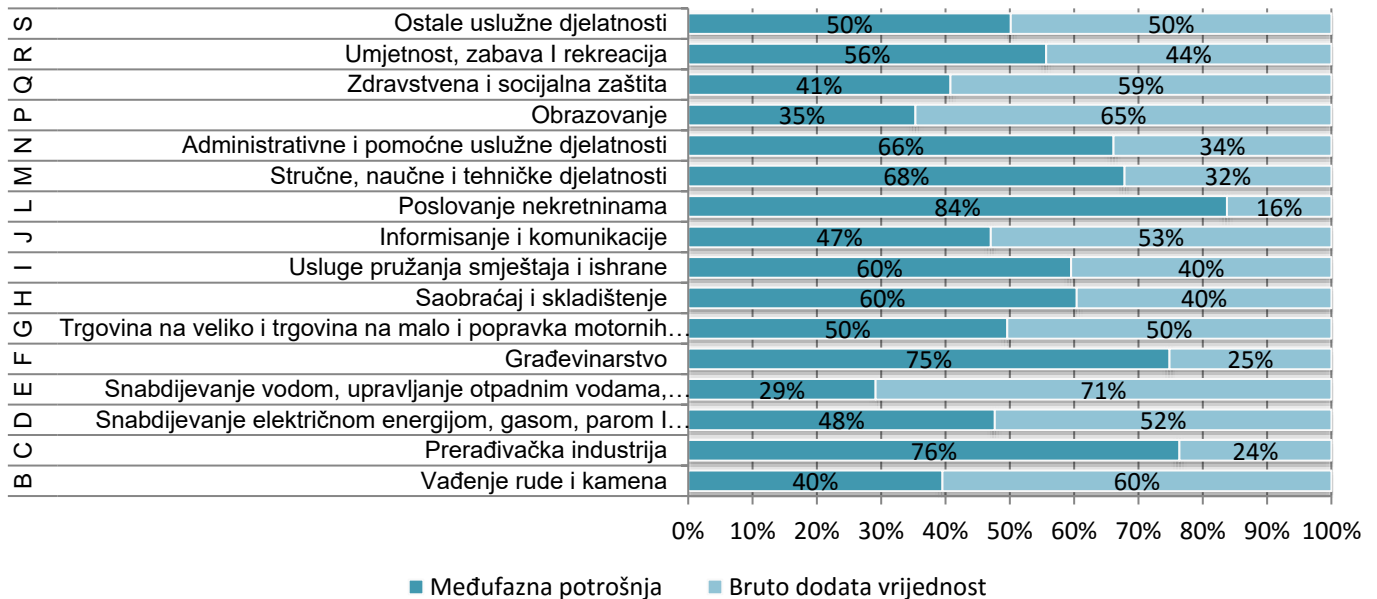
Tabela 2 Bruto vrijednost proizvodnje, međufazna potrošnja i bruto dodata vrijednost prema sektorima, u hilj. EUR, u 2015.godini

Klasifikacija djelatnosti	Bruto vrijednost proizvodnje	Međufazna potrošnja	Bruto dodata vrijednost
B Vađenje rude i kamena	70,065	27,702	42,363
C Prerađivačka industrija	420,427	321,149	99,278
D Snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom I klimatizacija	227,166	108,306	118,860
E Snabdijevanje vodom, upravljanje otpadnim vodama, kontrolisanje procesa uklanjanja otpada I slične aktivnosti	80,124	23,338	56,786
F Građevinarstvo	511,574	382,812	128,762
G Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikala	809,578	401,581	407,997
H Saobraćaj i skladištenje	342,169	206,704	135,465
I Usluge pružanja smještaja i ishrane	222,765	132,609	90,156
J Informisanje i komunikacije	285,359	134,283	151,076
L Poslovanje nekretninama	47,919	40,140	7,779
M Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	187,372	127,135	60,237
N Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	108,522	71,763	36,759
P Obrazovanje	13,657	4,825	8,832
Q Zdravstvena i socijalna zaštita	41,242	16,819	24,423
R Umjetnost, zabava I rekreacija	77,272	43,011	34,261
S Ostale uslužne djelatnosti	17,272	8,665	8,607

Najveća vrijednost proizvodnje je ostvarena u sektoru “Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikala”, 809 578 hilj. EUR. Sektor “Građevinarstva” je ostvario vrijednost proizvodnje od 511 574 hilj. EUR.

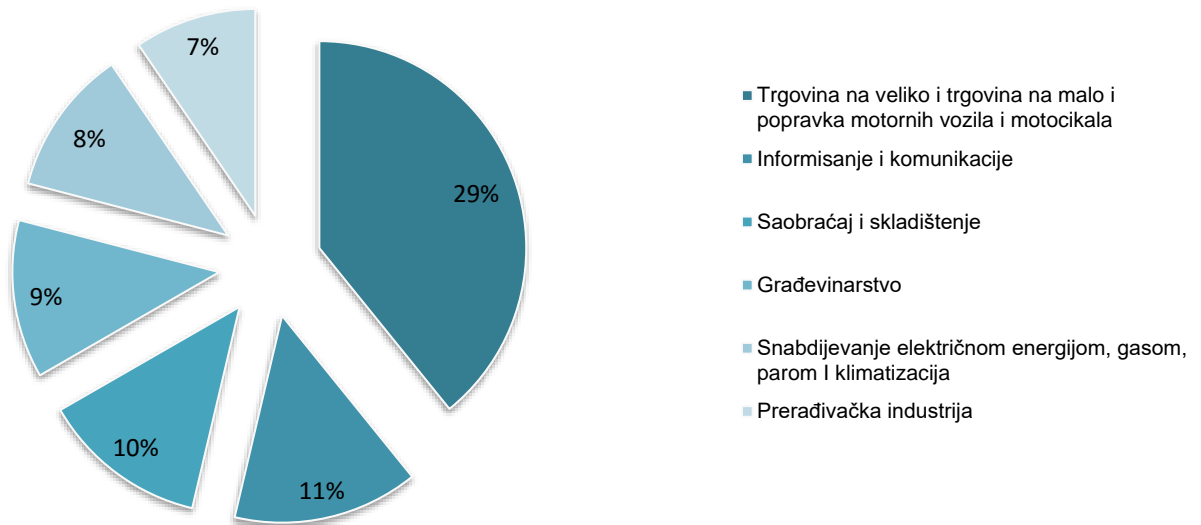
Na grafiku 1 su prikazana učešća međufazne potrošnje i bruto dodate vrijednosti u bruto vrijednosti proizvodnje. Posmatrajući sektor “Građevinarstva” učešće međufazne potrošnje u bruto vrijednosti proizvodnje je iznosilo 75%. U sektoru “Trgovine na veliko, trgovine na malo i popravka motornih vozila i motocikala” učešće međufazne potrošnje i bruto dodate vrijednosti u bruto vrijednosti proizvodnje je iznosilo po 50%.

Grafik 1 Učešće međufazne potrošnje i bruto dodate vrijednosti u bruto vrijednosti proizvodnje, u %

Na grafiku 2 je prikazano učešće bruto dodate vrijednosti prema sektorima u ukupnoj bruto dodatoj vrijednosti posmatranih sektora.

Grafik 2 Učešće bruto dodate vrijednosti prema djelatnostima u ukupnoj bruto dodatoj vrijednosti, u %

Sektor “Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikala” je ostvario 29% učešća bruto dodate vrijednosti u ukupnoj bruto dodatoj vrijednosti. Sektor “Informisanje i komunikacije” je imao učešće od 11% bruto dodate vrijednosti u ukupnoj vrijednosti. Slijede sektori “Saobraćaj i skladištenje” i “Građevinarstvo” i sa učešćem od 10% i 9%.

U tabeli 3 je prikazana struktura bruto vrijednosti proizvodnje, međufazne potrošnje i bruto dodate vrijednosti prema klasi preduzeća (broju zaposlenih radnika).²

Tabela 3 Bruto vrijednost proizvodnje, međufazna potrošnja i bruto dodata vrijednost prema klasi preduzeća, u hilj. EUR

Klasa preduća	Bruto vrijednost proizvodnje	Međufazna potrošnja	Bruto dodata vrijednost
Mala	1,766,726	1,194,801	571,925
Srednja	830,099	431,211	398,888
Velika	865,661	424,834	440,827

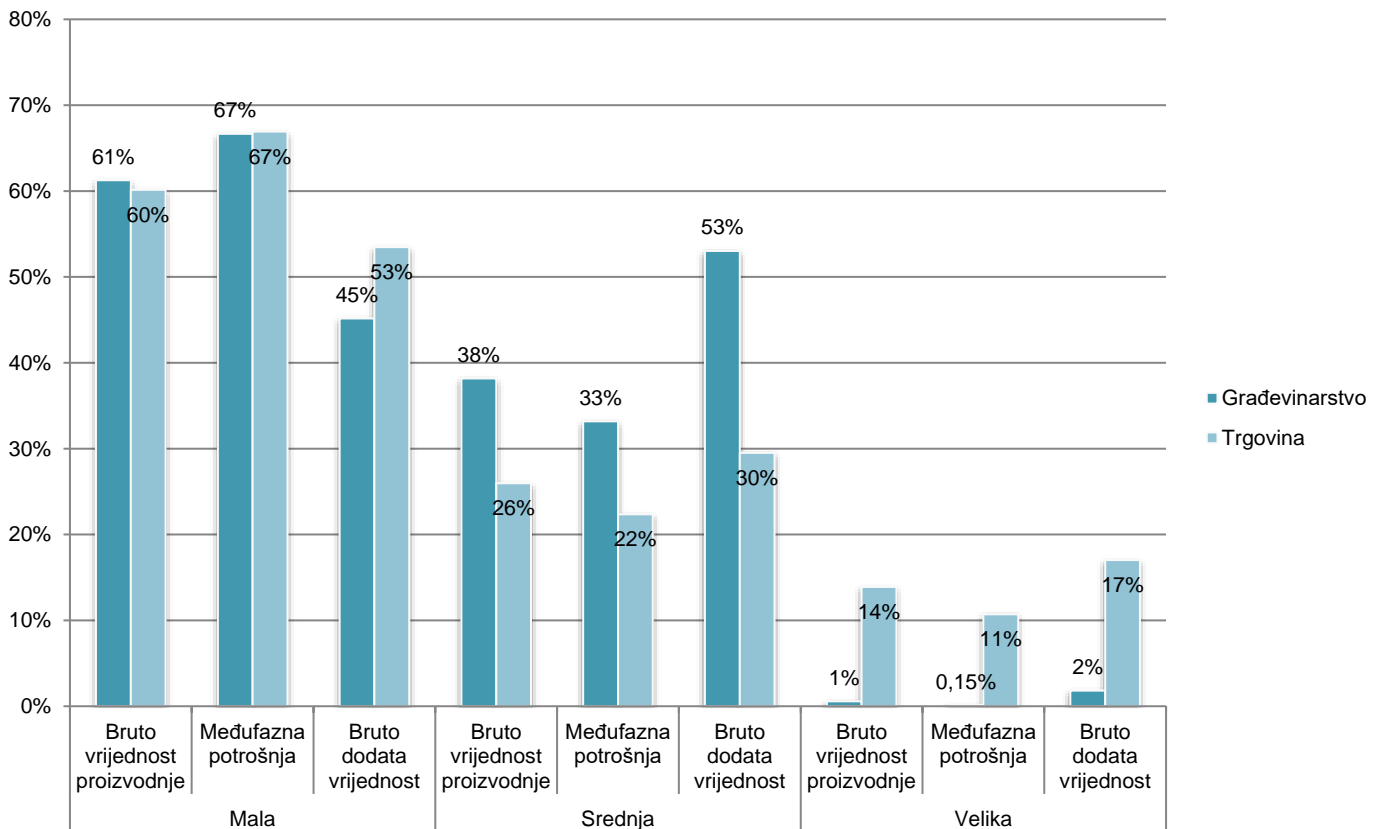
² Podaci su grupisani iz razloga zaštite individualnih podataka, u skladu sa Zakonom o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike i Regulativom Evropske komisije br. 250/2009, individualni podaci se tretiraju kao povjerljivi i ne objavljuju se (Poglavlje XIII, članovi 54-61).

Bruto vrijednost proizvodnje od 1 766 726 hilj. EUR ostvarena je od strane malih preduzeća, i iznosi 51% ukupne bruto vrijednosti proizvodnje. Vrijednost međufazne potrošnje ostvarene od strane malih preduzeća iznosi 58% ukupne vrijednosti međufazne potrošnje dok vrijednost bruto dodate vrijednosti od strane malih preduzeća iznosi 40% ukupne vrijednosti bruto dodate vrijednosti. Sektor “Trgovine na veliko i trgovine na malo i popravka motornih vozila i motocikala”, se sastoji od sledećih oblasti:

- G45 - Trgovine na veliko i trgovine na malo i popravka motornih vozila i motocikala
- G46 - Trgovina na veliko, osim trgovine motornim vozilima i motociklima
- G47 - Trgovina na malo, osim trgovine motornim vozilima i motociklima.

Bruto vrijednost proizvodnje ostvarena je većinom od strane malih preduzeća u sektoru “Građevinarstva” sa vrijednošću učešća od 61% i sektoru “Trgovine” sa vrijednošću učešća od 60%.

Grafik 3 Učešća bruto vrijednosti proizvodnje, međufazne potrošnje, bruto dodate vrijednosti u ukupnoj vrijednosti, prema klasi preduzeća za sektore “Trgovine na veliko i trgovine na malo i popravka motornih vozila i motocikala” i “Građevinarstvo”, u %

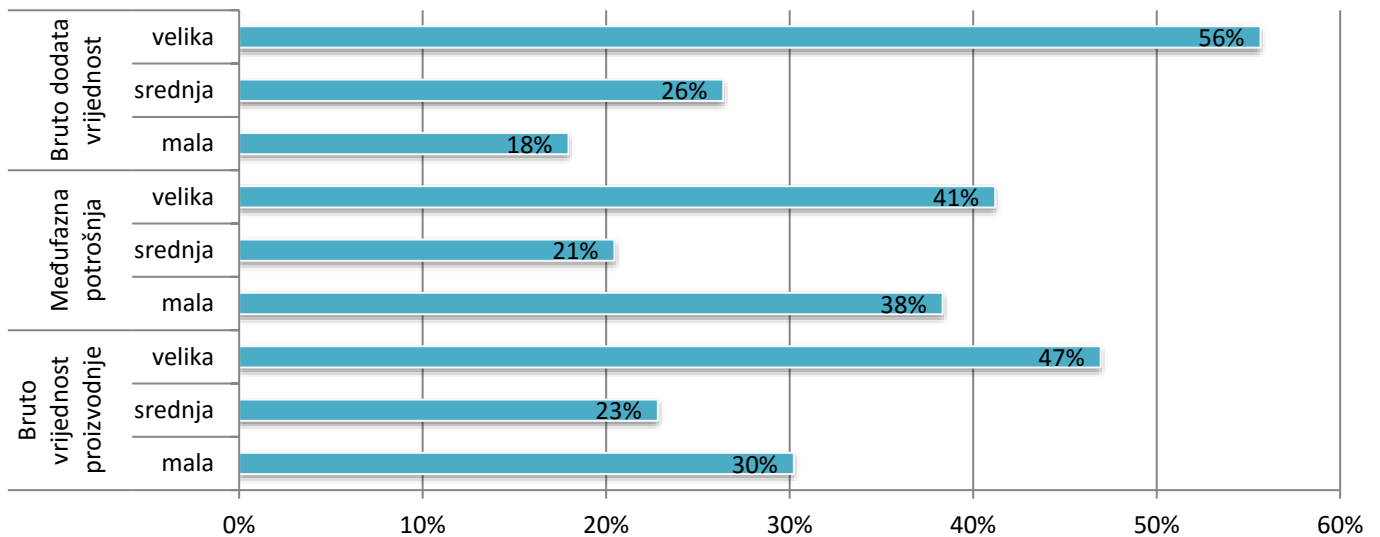

Struktura bruto vrijednosti proizvodnje, međufazne potrošnje i bruto dodate vrijednosti u ukupnoj vrijednosti prema klasi preduzeća za sektor „Industrije“ prikazan je na grafiku 4.

Prema klasifikaciji djelatnosti KD 2010 oblast industrije obuhvata sledeće sektore:

- Vađenje rude i kamena,
- Prerađivačka industrija,
- Snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija, i
- Snabdijevanje vodom, upravljanje otpadnim vodama, kontrolisanje procesa uklanjanja otpada i slične aktivnosti.

Grafik 4 Učešća bruto vrijednosti proizvodnje, međufazne potrošnje, bruto dodate vrijednosti u ukupnoj vrijednosti prema klasi preduzeća za sektor "Industrije", u %

Posmatrajući klasu velikih preduzeća sektora "Industrije", učešće bruto vrijednosti proizvodnje je 47% , međufazna potrošnja sa učešćem od 41% a bruto dodata vrijednost sa učešćem od 56%.

2.2 Promet

Shodno Regulativi 250/2009 promet obuhvata prihode od prodaje proizvoda, roba i usluge, prihod ostvaren po osnovu ostalih poslovnih aktivnosti. Finansijski i vanredni prihodi u računima preduzeća nisu rezultat redovnog poslovanja i kao takvi nijesu uključeni u promet.

Vrijednosti prometa su prikazane u tabeli 4.

Promet je bio najveći u sektoru “Trgovine na veliko i trgovine na malo i popravka motornih vozila i motocikala”, i to 51% vrijednosti ukupnog prometa posmatranih sektora.

Promet u sektoru “Građevinarstvo” je iznosio 576 141 hilj. EUR dok je u sektoru “Prerađivačke industrije” iznosio 551 082 hilj. EUR.

Tabela 4 Promet preduzeća prema klasifikaciji djelatnosti KD 2010 na nivou sektora, u hilj. EUR

Klasifikacija djelatnosti	Promet
B Vađenje rude i kamena	76,794
C Prerađivačka industrija	551,082
D Snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	278,030
E Snabdijevanje vodom, upravljanje otpadnim vodama, kontrolisanje procesa uklanjanja otpada i slične aktivnosti	93,519
F Građevinarstvo	576,141
G Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikala	3,358,286
H Saobraćaj i skladištenje	387,098
I Usluge pružanja smještaja i ishrane	282,899
J Informisanje i komunikacije	310,584
L Poslovanje nekretninama	84,651
M Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	262,072
N Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	131,601
P Obrazovanje	13,691
Q Zdravstvena i socijalna zaštita	44,355
R Umjetnost, zabava i rekreacija	80,911
S Ostale uslužne djelatnosti	26,477

Sektor "Trgovine" je imao učešće od 52% u ukupnom prometu ostvarenog u klasi malih preduzeća. Sektor "Usluga" karakteriše učešće od 29% prometa ostvarenog od strane malih preduzeća, dok je učešće vrijednosti prometa ostvareno u klasi srednjih preduzeća od strane sektora "Trgovine" iznosilo 58% u odnosu na ukupnu vrijednost prometa ove klase. Što se tiče velikih preduzeća, i ovdje je sektor "Trgovine" imao najznačajnije učešće, i to 43% u odnosu na ukupan promet ostvaren od strane velikih preduzeća (grafik 5).

Grafik 5 Učešća vrijednosti prometa posmatranih sektora u ukupnom prometu, prema klasi preduzeća, u %

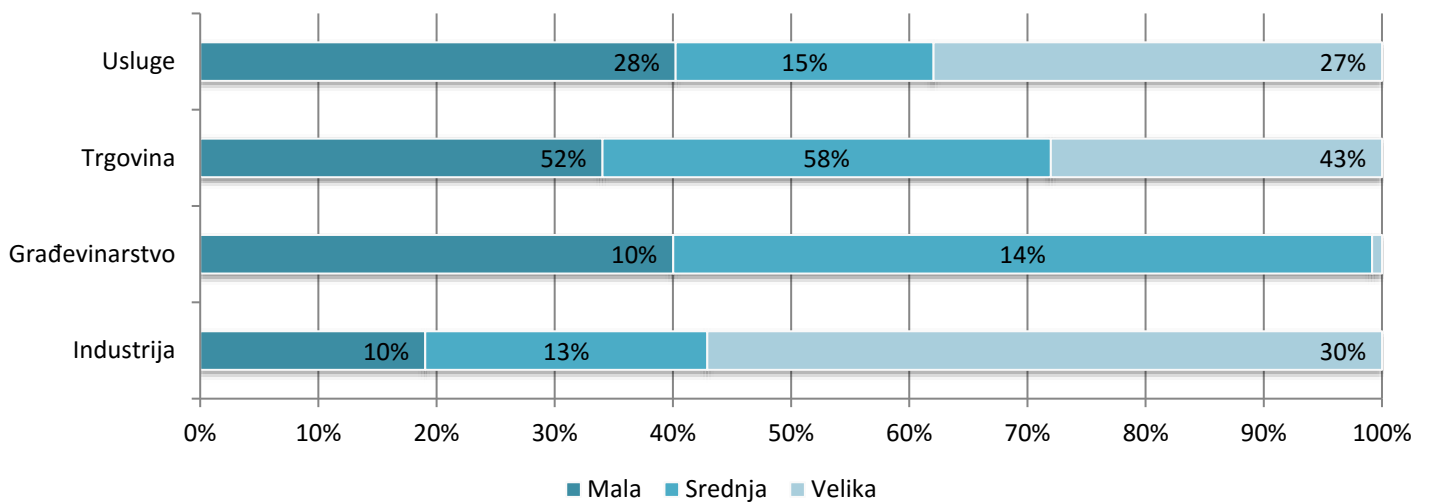

Tabela 5 Promet sektora "Industrije", "Građevinarstva", "Trgovine" i "Usluga" prema klasi preduzeća, prema broju zaposlenih radnika, u hilj. EUR

Klasifikacija djelatnosti	Mala	Srednja	Velika
Industrija	343,843	218,304	437,279
Građevinarstvo	327,929	245,300	2,913
Trgovina	1,755,084	990,338	612,864
Usluge	969,928	266,411	388,001

2.3 Troškovi

Nabavke dobara i usluga obuhvataju vrijednost svih dobara i usluga nabavljenih tokom obračunskog perioda za preprodaju ili potrošnju u proizvodnom procesu. Dobra i usluge mogu biti preprodani sa ili bez dalje obrade, potpuno upotrijebljeni u proizvodnom procesu ili ostavljeni kao zalihe.

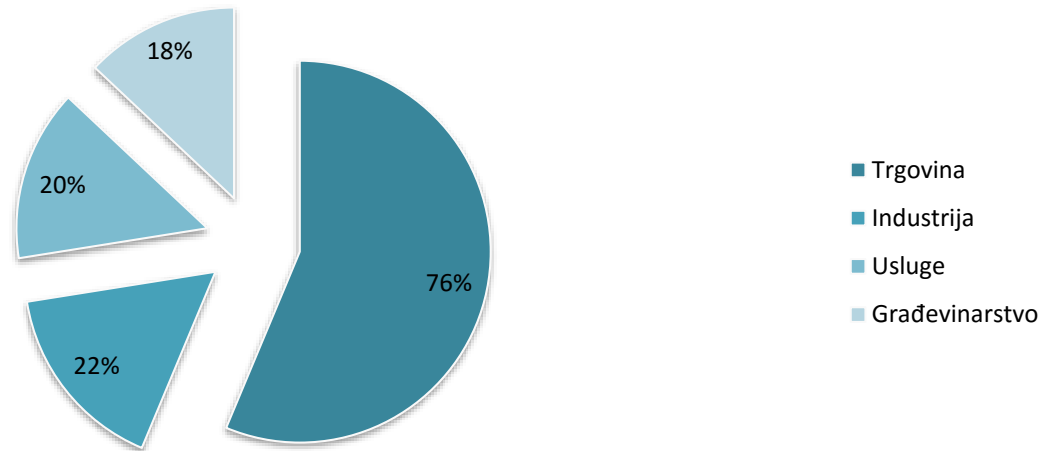
Tabela 6 Nabavka dobara i usluga i troškovi materijala, prema sektorima, u hilj. EUR

Klasifikacija djelatnosti	Nabavka dobara i usluga	Troškovi materijala
B Vađenje rude i kamena	6,819	17,772
C Prerađivačka industrija	144,710	263,189
D Snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	50,959	55,575
E Snabdijevanje vodom, upravljanje otpadnim vodama, kontrolisanje procesa uklanjanja otpada i slične aktivnosti	15,691	13,431
F Građevinarstvo	100,949	181,804
G Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikala	2,550,360	122,121
H Saobraćaj i skladištenje	43,669	66,489
I Usluge pružanja smještaja i ishrane	61,244	62,084
J Informisanje i komunikacije	35,431	25,628
L Poslovanje nekretninama	36,897	8,189
M Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	73,455	38,450
N Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	23,591	10,253
P Obrazovanje	51	1,007
Q Zdravstvena i socijalna zaštita	3,635	9,978
R Umjetnost, zabava i rekreacija	30,929	4,689
S Ostale uslužne djelatnosti	9,292	3,684

U tabeli 6 su prikazani troškovi nabavke dobara, usluga i troškovi materijala u hilj. EUR.

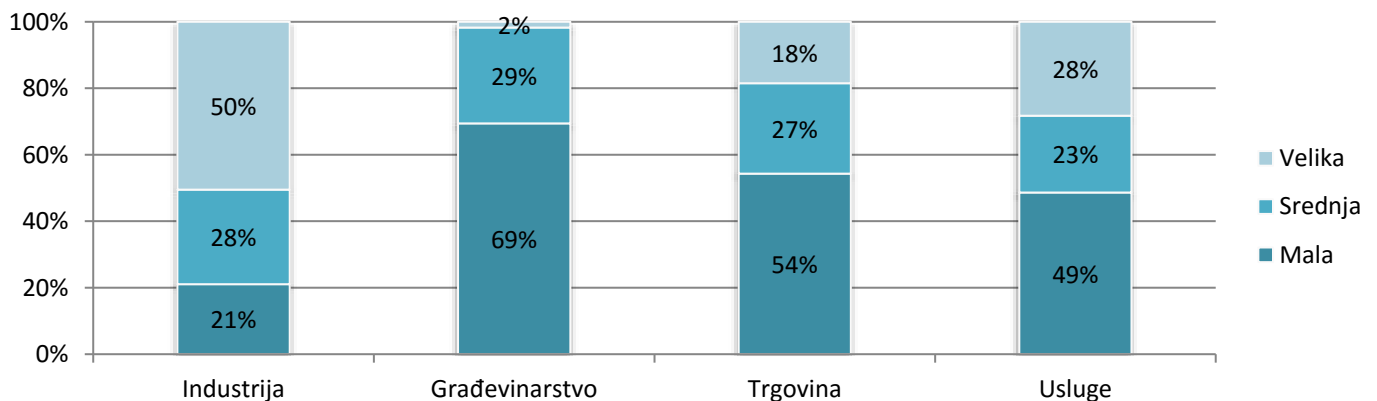
Ukupna nabavka dobara i usluga najveću vrijednost je dostigla u sektoru "Trgovina na veliko i trgovina na malo, popravka motornih vozila i motocikala", i to 2 550 360 hilj. EUR. Troškovi materijala su bili najveći u sektoru "Prerađivačke industrije", i to 263 189 hilj. EUR.

Grafik 6 Učešće ukupne nabavke dobara i usluga u ukupnom prometu prema djelatnostima, u %

Na grafiku 6 su prikazana procentualna učešća ukupne nabavke dobara i usluga u ukupnom prometu privrednih subjekata prema sektorima. Najveće učešće od 76% je ostvareno u sektoru “Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikala”. Sektor “Industrije” karakteriše učešće od 22% ukupne nabavne vrijednosti dobara i usluga u ukupnom prometu posmatranih sektora. Najmanje učešće od 18% ukupne nabavne vrijednosti u ukupnom prometu je ostvareno u sektoru “Građevinarstva”.

Grafik 7 Učešće troškova zarada, naknada zarada i ostalih ličnih rashoda u ukupnoj vrijednosti posmatranih sektora, prema klasi preduzeća prema broju zaposlenih radnika, u hilj. EUR

Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi sektora "Industrije" su ostvareni od strane velikih preduzeća, i to 50% od ukupne vrijednosti ovih troškova posmatranog sektora. Sektore "Građevinarstva", "Trgovine" i "Usluga" su karakterisali najveći troškovi zarada, naknada zarada i ostalih ličnih rashoda ostvarenih od strane malih preduzeća. Sektor "Građevinarstva" je imao učešće od 69% troškova zarada ostvarenih od malih preduzeća dok je sektor "Trgovine" imao učešće od 54%.

2.4 Investicije

Investicijama u osnovna sredstva smatraju se nabavke poslovnih subjekata u cilju dobijanja novih, povećanja vrijednosti ili zamjene postojećih osnovnih sredstava (stambene zgrade, ostale zgrade i građevine, mašine i oprema, kultivisani biološki resursi i intelektualna svojina: istraživanje i razvoj, mineralna istraživanja, računarski programi i baze podataka, zabava, književni i umjetnički originali i ostala intelektualna svojina). Ostvarene investicije u toku izvještajne godine predstavljaju vrijednost efektivno izvršene izgradnje, izrade ili nabavke objekata, opreme i ostalog, bez obzira da li su završene i je li i kada izvršena njihova isplata.

U tabeli 7 su prikazane investicije u izgradnju zgrada i ostalih građevinskih objekata, investicije u mašine i opremu prema sektorima. Na ukupnom nivou najveći iznos investicija u zgrade i druge građevinske objekte je bio u djelatnosti "Trgovine na veliko i trgovine na malo popravke motornih vozila i motocikala" u iznosu od 52 026 hilj. EUR dok je najmanji iznos ovih investicija bio u sektoru "Poslovanja nekretninama" u iznosu od 192 hilj. EUR.

Najveća vrijednost investicija u mašine, opremu i druga tehnička sredstva je ostvarena u sektoru "Informisanje i komunikacije" i to 39 989 hilj. EUR.

Tabela 7 Investicije u izgradnju zgrada i drugih građevinskih objekata, investicije u mašine i opremu i druga tehnička sredstva, u hilj. EUR

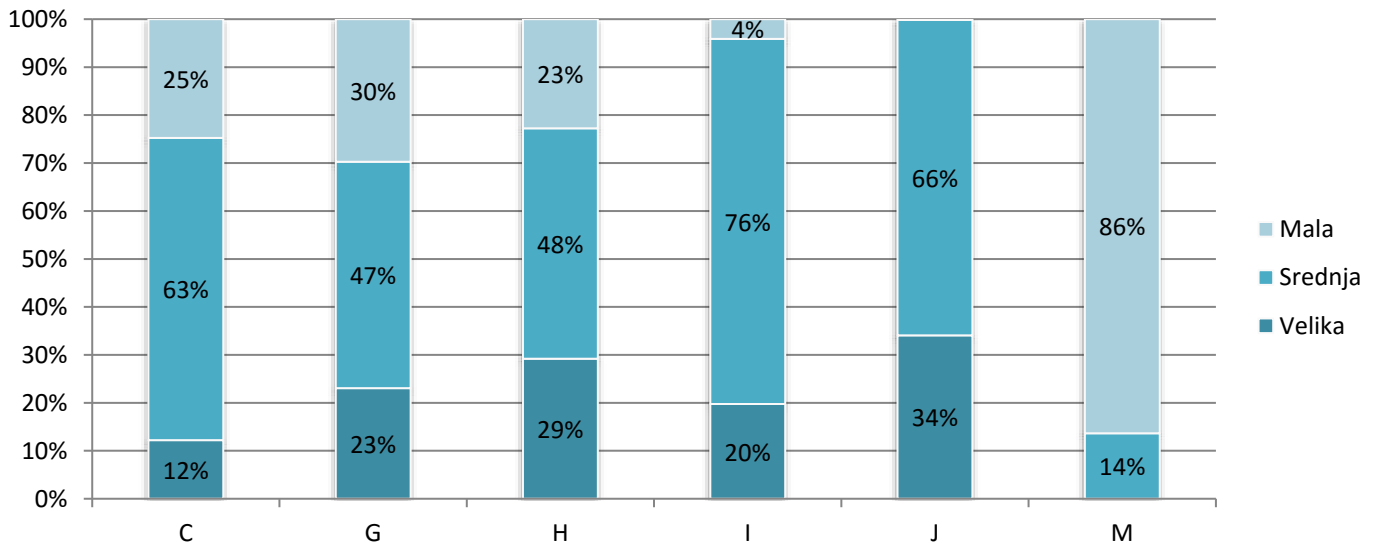
Klasifikacija djelatnosti	Investicije u zgrade i druge građevinske objekte	Investicije u mašine, opremu i druga tehnička sredstva	Ostalo
B Vađenje rude i kamena	1,974	8,971	1,464
C Prerađivačka industrija	14,607	17,841	2,557
D Snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	5,363	31,197	6,775
E Snabdijevanje vodom, upravljanje otpadnim vodama, kontrolisanje procesa uklanjanja otpada i slične aktivnosti	2,959	3,616	157
F Građevinarstvo	11,739	12,753	28
G Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikala	52,026	19,558	4,457
H Saobraćaj i skladištenje	4,057	25,420	1,104
I Usluge pružanja smještaja i ishrane	21,117	5,394	42
J Informisanje i komunikacije	10,593	39,989	21,885
L Poslovanje nekretninama	192	6,360	156
M Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	12,840	4,656	347
N Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	282	4,227	18

Na grafiku 8 su prikazana učešća investicija u nova i polovna osnovna sredstva za određene sektore koji su imali najveće učešće investicija u njihovoj ukupnoj vrijednosti, prema broju radnika, u %.

U sektoru “Stručnih, naučnih i tehničkih djelatnosti” učešće investicija u nova i polovna osnovna sredstva ostvarena od strane malih preduzeća je iznosila 86% od njihove ukupne vrijednosti.

U sektoru “Usluge pružanja smještaja i ishrane” učešće investicija u nova i polovna osnovna sredstva ostvarena od strane srednjih preduzeća je iznosila 76% od njihove ukupne vrijednosti.

Grafik 8 Investicije u nova i polovna osnovna sredstva, prema klasi preduzeća, u %

Izdaje i štampa Zavod za statistiku Crne Gore (MONSTAT)

81000 Podgorica IV Proleterske br.2

Tel. (+382) 20 230 811; tel/fax (+382) 20 230 814

Bilten pripremila:

Tatjana Popović

E-mail: contact@monstat.org

Web Site: www.monstat.org